

Del suïcidi de Hitler a l'apoteosi Trump (1945-2025)

Docent: Gonçal Mayos

Curs 2025-26: UNED-Sénior Barcelona

Hores lectives: 30

Dia i hora: dilluns de 11.30 a 13.30 h

Idioma: català

Calendari: setembre: 15, 22 i 29

Octubre: 6, 13, 20 i 27

Novembre: 3, 10, 17 i 24

Desembre: 1 i 15

Gener: 12 i 26

Introducció

Ens cal una necessària reflexió sobre el nostre present, marcat per profunds canvis, conflictes i noves idees. Encara viu molta gent que ha experimentat els 80 anys, tots n'hem viscut parts molt significatives i -grans o joves- tenim motius per estar sorpresos i atabalats. Per això és urgent reavaluar amb sinceritat aquest període tan accelerat i decisiu, superant les 'receptes' precuinades i partint d'una rigorosa base històrica, política, econòmica i cultural.

És molt atrevit analitzar a data d'avui, quan el món està astorat, desorientat i molt anguniejat. És un repte que impressiona perquè no hi estem acostumats, però no podem esperar a què passin dècades. Perquè el que està passant ara és tant urgent i inquietant que ens obliga a reflexionar-hi amb urgència.

Objectius

- Atrevir-se amb una tasca difícil, que enfronta els millors experts, però que no pot esperar.
- Obrir les fonts d'informació per fer-nos una composició personal actualitzada i rigorosa.
- Debatre-la i contrastar-la amb la bibliografia aportada, el professor i el grup-classe.

Programa

1. Situar macrofilosòficament el present
2. Fonaments filosòfics, metodològics i històrics subjacents
3. Esquema dels cicles colonial (+1492) i industrial (+1750)
4. Esquema de l'era catàstrofes i fordista (1914-45)
5. Hi ha un cicle 1945-2025? Quins períodes i processos hi podem distingir?
6. 1945-73 '30Gloriosos' amb pau keynessiana per guanyar guerra freda. Els principis de llibertat i desig predominen per sobre seguretat i realitat
 1. 1945-61 Sota el signe del trauma, l'escapisme i la paranoia
 2. 1961-73 Desig utòpic sota alt creixement
7. 1973 -2001 Reequilibri entre llibertat-desig i seguretat-realitat pel cop a Xile, crisi del petroli i dels recursos superbarats, fi bipolarisme i URSS (1989-91), i hegemonia de la turboglobalització americana
 1. 1973-89 'Era post' distreu d'emergència neoliberal
 2. 1989-2001 Despertar post-Guerra freda
8. 2001-25 Imposició principis de realitat i seguretat, però a dues velocitats
 1. 2001-15 Lluita incerta sota crisis, desmuntatge benestar, terrorisme, bombolles i austeritat
 2. 2015-24 No alternativa a turboglobalització neoliberal, imposició populismes dreta i polítiques del desconcert
 3. 2025 2a presidència Trump: un nou escenari geopolític o de governança mundial?
9. És possible una certa prospecció dels propers anys? I dècades?

10. Què ens és donat esperar?

Metodologia

Contrastar les informacions dels media amb les millors fonts, debatre-les amb el grup-classe i cercar una composició reflexiva personal.

Bibliografia

El professor Mayos anirà complementant aquesta bibliografia al llarg de curs. També són útils el seu bloc <http://goncalmayossolsona.blogspot.com/> i web universitaris http://www.ub.edu/histofilosofia/gmayos_old/index.html .

ACEMOGLU, Daron & JOHNSON, Simon. (2023) *Power and Progress: Our Thousand-Year Struggle over Technology and Prosperity*, Public Affairs.

ACEMOGLU, Daron & ROBINSON, James A. (2012). *Why Nations Fail*. Crown Business.

ACEMOGLU, Daron & ROBINSON, James A. (2019). *The Narrow Corridor: States, Societies, and the Fate of Liberty*. Penguin Press.

BAUMAN, Zygmunt, (2005), *Modernidad líquida*, Fondo de Cultura Económica.

BECK, Ulrich (2000) *The Brave New World of Work*. Cambridge University Press.

BECK, Ulrich, ADAM, Barbara & VAN LOON, Joost (2000) *The Risk Society and Beyond: Critical Issues for Social Theory*. Sage.

BLANNING, T. C. W. (2002) *El siglo XIX. Europa 1789-1914*, Crítica.

COLLINS, Randall. (2005) *La Sociología de las filosofías. Una teoría global del cambio intelectual*, Editorial Hacer.

FISHER. Mark (2009) *Capitalist Realism: Is There No Alternative?*, Zero Books.

FUKUYAMA, Francis. (2014) *Political Order and Political Decay: From the Industrial Revolution to the Present Day*. (2018) *Identity: The Demand for Dignity and the Politics of Resentment*, (2022) *Liberalism and Its Discontents*, Farrar, Straus and Giroux.

GELLNER, Ernst (1994) *El arado, la espada y el libro. La estructura de la historia humana*, Península.

HABERMAS, Jürgen (1989) *El discurso filosófico de la modernidad*, Taurus.

C Haerpfer, R Inglehart, A Moreno, C Welzel, K Kizilova, J Diez-Medrano, M Lagos, P Norris, E Ponarin, B Puranen. (2022) *World Values Survey Wave 7 (2017–2022) Cross-National Data-Set. Version: 4.0. 0*. World Values Survey Association,.

HOBBSAWM, Erik (2011) *Historia del siglo XX (The Age of Extremes: A History of the World, 1914–1991)*. Continua els volums: *La era de la revolució: Europe 1789-1848*, *La era del capital: 1848-1875* y *La era del imperio: 1875-1914*).

INGLEHART, Roland & WELZEL, Christian. (2006) *Modernización, cambio cultural y democracia: la secuencia del desarrollo humano*, CIS.

INGLEHART, Roland. (1999) *Modernización y posmodernización: el cambio cultural, económico y político en 43 sociedades*, CIS.

KLEIN, Naomi. (2007) *La doctrina del xoc*, Empúries.

LYOTARD, Jean-François (1984) *La condición postmoderna. Informe sobre el saber*, Teorema.

MARCUS, Greil (1993) *Rastros de carmín*, Anagrama.

MAYOS, Gonçal (2024) “Peligro para la democracia y los derechos humanos en las políticas ‘del desconcierto’ y los populismos ‘de la catástrofe’” (pp. 259-277, a *Análise social do direito: por uma hermenêutica de inclusão*, Editora D'Plácido. - POPULISMO Y DEMOCRACIA, - ¿POLÍTICA HORIZONTAL O VERTICAL? ¿PLURAL O NO?, - LÍDERES POPULISTAS APROVECHAN CRISIS Y DESCONCIERTO, - POPULISMO: AGENDA OCULTA Y PODER CONSTITUYENTE, - EMOTIVIDAD POPULISTA ANTE DESCONCIERTO Y CATÁSTROFE, - NEOLIBERALISMO Y DESCONCIERTO MARCOS DE POPULISMOS DE CATÁSTROFE

MAYOS, Gonçal (2020) “Políticas del desconcierto’ y redefinición democrática. Una

síntesis macrofilosófica” a La ciudadanía y lo político. Ciudadanía y crisis de la democracia liberal en un mundo en transformación, ONPE. - SENTIDOS DE 'POLÍTICAS DEL DESCONCIERTO', - LUCHAS Y ANTAGONIZACIÓN EN LAS 'POLÍTICAS DEL DESCONCIERTO', - CAUSAS DE LAS 'POLÍTICAS DEL DESCONCIERTO' Y POPULISMOS DE IZQUIERDA Y DERECHA, - POPULISMOS DE 'IZQUIERDAS' Y 'DERECHAS': INTERRELACIÓN, - Video: Populismo, revolución y democracias radical o iliberal

MAYOS, Gonçal i BREY, Toni BREY, A. (eds.) (2011) *La sociedad de la ignorancia*, Península.

MEILLASSOUX, Quentin (2006). *Après la finitude. Essai sur la nécessité de la contingence*, Seuil.

The Oxford Handbook of Political Representation in Liberal Democracies Get access Arrow (2020) Robert Rohrschneider (ed.), Jacques Thomassen (ed.), Online.

SNYDER, Timothy. (2024) *On Freedom*, Croiwn; (2018) *The Road To Unfreedom: Russia, Europe, America*, Penguin; (2017) *On Tyranny: Twenty Lessons from the Twentieth Century*, Penquin.

VANCE, J.D. (2017) *Hillbilly Elegy: A Memoir of a Family and Culture in Crisi* (film 2020, dir. Ron Howard),

WEISMAN, Jonathan. Articles al New York Times, p.e. (2025), ‘Com els demòcrates van perdre la classe obrera’. <https://www.nytimes.com/by/jonathan-weisman>